
Malíř Vanderlaun: Krajinu vnímám jako abstraktní portrét člověka

Malíř Vanderlaun: Krajinu vnímám jako abstraktní portrét člověka

Hned po maturitě odjel na rok na zkušenou do světa. Tento mimořádný životní zážitek ho obrátil k malířství jako prostředku vlastního vyjádření. Vrátil se jako začínající výtvarník a svůj zájem začal rozvíjet také na Katolické teologické fakultě UK, kde studuje dějiny křesťanského umění. „Zoufale se snažím nepodlehout nátlaku toho, co a jak by se mělo malovat. Je to ale boj,“ říká Michal Jirovec alias Vanderlaun.

V uměleckém světě vystupujete pod pseudonymem Vanderlaun? Proč?

Mám potřebu oddělit to, co dělám jako Michal, a to, co dělám jako malíř, proto jsem zvolil pseudonym. Přišlo to ale tak nějak samo, nepřemýšlel jsem nad tím nijak programově. Vanderlaun (*čte se fan der laun, pozn. red.*) je vzpomínka na střední školu a na mého profesora výtvarné výchovy. Miloval vlámské malířství, o kterém nám neustále vyprávěl. Už tenkrát jsme si s kamarády po vzoru malířských mistrů vymysleli z legrace nová jména a já, protože jsem původem z Loun, jsem dostal jméno Michal Vanderlaun. Ujalo se natolik, že mi zůstalo dodnes. Používat jednoslovný pseudonym je navíc pro malíře výhodné, protože je úderný, snáze zapamatovatelný, funguje jako značka. V seznamech internetových galerií je pak lépe dohledatelný. Picasso měl asi osmnáct jmen, nikdo si je ale nepamatuje, všichni používají jen to jedno.

Jak se z koníčku stane životní náplň?

Po maturitě jsem před vším utekl na Nový Zéland. Rodiče mi zaplatili jenom letenku, ocitl jsem se tam v podstatě bez peněz. Shodou náhod jsem našel práci v místním hostelu, kde jsem za to, že jsem ho v noci hlídal, mohl bydlet. Díky tomu jsem měl po nocích spousty času, začal jsem tam skicovat, protože jsem měl potřebu to, co jsem tam prožíval, v něco transformovat. A vzhledem k tomu, že to mělo pozitivní odezvu od lidí, se kterými jsem se vídal, zůstalo mi to i po návratu do České republiky. Tehdy jsem se dostal do ateliéru jedné akademické malířky, bylo to shledání nad shledání. Nechci ale její jméno uvádět. Není to z neucty k ní, jen bych chtěl, aby se lidé, kteří její práci znají, dívali na moje věci střízlivě a nehledali souvislosti. Určitě nastane doba, kdy nebude problém naše jména spojovat, teď na sobě chci ještě trochu zapracovat. V žertu jsem kdysi v rozhovoru s ní pronesl, že dokud moje práce nebude etablována, nechci se na jejím jménu „vézt“. Jako malíři si velmi rozumíme, i když osobně nahlížíme na věci trochu odlišně. Ona je člověk, který se narodil v ateliéru a žije v něm od dětství, vždy se živila jen uměním. Já od svých sedmnácti let chodím po brigádách, dělal jsem různé práce pro různé lidi. Jsou to dva odlišné světy, které se najednou střetly. Vidím v ní někoho, kdo je schopen uchovávat určité hodnoty, snaží se nepřerušovat linku mezi starou školou a moderním uměním, nemá tendenci se proti něčemu vymezovat. Dodnes mi to velmi imponuje a jsem rád, že jsem narazil právě na ni.

Člověk, který vás na gymnáziu přivedl k umění, miloval vlámské mistry. Čí uměleckou práci obdivujete vy?

Nemám tak silné umělecké zázemí, nechodil jsem na střední uměleckou školu, nebyl jsem obklopen výtvarníky a nemohl neustále syntetizovat to, co dělají ostatní, proto se upínám na všechny umělce, na jejichž práci narazím. Rád se dívám na staré mistry, obdivuji práci Václava Špály.

Jste krajinář, promítá se do vaší práce i příroda jihovýchodní Asie a Nového Zélandu, kde jste pobýval?

Česká a středoevropská krajina je mým největším zdrojem inspirace. Jsem krajinář a vyhovuje mi to, protože si myslím, že i krajinou se dá udělat skvělý portrét člověka. Je totiž krásným zrcadlem toho, jak společnost funguje, je to abstraktní portrét člověka. Asie má svoje kouzlo, terasovitá rýžová pole a všechny ty barvy všude se oku nesmírně líbí, otázka je, jestli by je sneslo plátno. Ne všechno, co se dá krásně vyfotit, se dá i namalovat. Nefunguje to tak.

Ovlivňuje vaši uměleckou činnost studium dějin křesťanského umění na Katolické teologické fakultě Univerzity Karlovy?

Největší vliv na mě má asi to, že jsem tam narazil na zajímavé studenty, kteří jsou schopni bavit se se mnou o umění. Středověké umění mám rád, respektuji ho, dokážu se na něj dlouho dívat. Je to zdroj inspirace, ale nemyslím, že tak silný, aby se promítal do mé tvorby. Studovat jsem to začal hlavně proto, že jsem se chtěl dozvědět něco víc o historii oboru, kterému se věnuji.

Volil jste rovnou Katolickou teologickou fakultu UK, nebo jste měl v hledáčku i dějiny umění na Filozofické fakultě UK, případně přímo některou z uměleckých vysokých škol?

Katolická teologická fakulta mi připadala vzhledem k mé povaze nejvhodnější, působila na mě takovým komornějším dojmem. Bláhově jsem si podal přihlášku také na Akademii výtvarných umění. Nicméně jsem velmi rád, že jsem se tam nedostal, protože moje práce, jak ji teď vedu, je v podstatě kritikou současné, jak já tomu říkám, akademické malby a akademismu. Zásadně nesouhlasím s mnohou tvorbou, která z AVU nebo VŠUP vychází. Cítím potřebu se proti tomu postavit.

Co konkrétně vám vadí?

Sterilita, vadí mi dnešní naprosto chladný fotorealismus nebo naopak totální konceptualismus, kdy asi pouze sám malíř ví, co namaloval, a možná leckdy ani on ne. Občas mi to připadá takové pseudointelektuální. Zdá se, že se lidé odstříhávají od studnice inspirace, o malířích se sice učí, ale stejně hledí jenom na sebe a považují svou tvorbu za jedinou správnou věc. O umění víc mluví, než aby ho sami tvořili. Nechci ale, aby to vyznělo nějak nenávislně. Jednoznačně to jsou talentovaní lidé. Rozdíl mezi námi je patrný na výstavách, kde naše obrazy visí vedle sebe. Já jsem ta „diletantská konzerva“, zatímco oni jsou ti akademici, současní manýristi. Otázka je, co je lepší, co je horší a jestli je to vůbec relevantní. Zoufale se snažím nepodlehnout nátlaku toho, co a jak by se mělo malovat, dělat jen líbivé a módní věci. Je to ale boj. Zachovat si identitu v dnešním výtvarném prostředí, kdy se za vším hledá politický nebo společenský boj, je náročné.

Dá se výtvarným uměním u nás uživit?

Je to o kontaktech jako každý jiný byznys. Nemám za sebou akademické zázemí, a tak musím hledat alternativní cesty – sociální sítě. Mám dojem, že se konečně dostává ke slovu generace, která je ochotna za umění zaplatit. Doba zarámovaných plakátů koupených v nákupním centru je snad už na ústupu. Tvoření něco stojí a není to málo. Snažím se ho dělat tak, aby se mi investice, které do něho vkládám, vracely. Milionář se ze mě zatím nestal, ale pomáhá mi to financovat výpravné zahraniční cesty. V minulém roce jsem byl v Maroku, letos se chystám do Spojených států amerických. To je úžasná věc. Na Novém Zélandu jsem si uvědomil, že jedině ten, kdo cestuje, je skutečně bohatý.

Sociální sítě jsou tedy dnes pro výtvarníka nezbytnou součástí jeho práce?

Je to trh sám o sobě, na sociálních sítích můžete během několika vteřin nakoupit všechno od potravin až po obraz. Doba kamenných galerií už je passé – proč platit drahé nájmy, když se to může přenést na internet. Podivuji se ale nad tím, že lidé jsou ochotni vynaložit obrovské částky za obraz, který naživo nikdy neviděli. Jsou plátna, která se vyfotit nedají. Musíte vidět skutečný rozměr, plasticitu obrazu. Sociální sítě ovšem potřebuji také ke zpětné vazbě. Nejsem ten typ, který si maluje doma pro vlastní potěchu a nikomu svá díla neukazuje. Musím to vykřičet do světa.

Pěťadvacetiletý Michal Jirovec alias Vanderlaun studuje druhým rokem dějiny křesťanského umění na Katolické teologické fakultě UK. Kresbě a malířství se začal věnovat před čtyřmi roky, kdy se vrátil z roční cesty po Novém Zélandu a jihovýchodní Asii. Hlavním zdrojem inspirace mu je česká krajina, v jeho tvorbě jsou patrné stopy francouzské školy první poloviny 20. století a české klasické moderny a analytického kubismu.

Máte zájem o koupi některého z Vanderlaunových obrazů? Více informací najdete na jeho internetových stránkách www.vanderlaun.tumblr.com, případně se s ním můžete přímo spojit prostřednictvím e-mailu: vanderlaun.art@gmail.com.